

लैङ्गिक *a.* (-की *f.*) [लिङ्ग-ठण्] 1 Depending on or relating to a sign or mark. -2 Inferred (अनुमित). -कः A maker of images, statuary.

लैण् 1 P. (लैणति) 1 To go, approach. -2 To send. -3 To embrace.

लैशिकम् (With Buddhists) A particular offence of a monk.

लोक I. 1 $\bar{A}$. (लोकते, लोकित) To see, view, perceive. -II. 10 U. or *Caus.* (लोकयति-ते, लोकित) 1 To look at, behold, view, perceive. -2 To know, be aware of. -3 To shine. -4 To seek.

लोकः [लोकयतेऽसौ लोक-घञ्] 1 The world, a division of the universe; (roughly speaking there are three *lokas* स्वर्ग, पृथ्वी and पाताल, but according to fuller classification the *lokas* are fourteen, seven higher regions rising from the earth one above the other, *i. e.* भूलोक, भुवलोक, स्वर्लोक, महर्लोक, जनलोक, तपलोक, and सत्यलोक or ब्रह्मलोक; and seven lower regions, descending from the earth one below the other; *i. e.* अतल, वितल, सुतल, रसातल, तलातल, महातल, and पाताल). -2 The earth, terrestrial world (भूलोक); इह-लोके in this world (opp. परत्र). -3 The human race, mankind, men, as in लोकतिग, लोकोत्तर &c. q. v. -4 The people or subjects (opp. the king); स्वसुखनिरभिलाषः खिद्यसे लोकहेतोः Ś. 5. 7; R. 4. 8. -5 A collection, group, class, company; आकृष्टलीलान् नरलोकपालान् R. 6. 1; or शशाम तेन क्षितिपाल-लोकः 7. 3. -6 A region, tract, district, province. -7 Common life, ordinary practice (of the world); लोकवस्तु लीलकैवल्यम् Br. Sūt. II. 1. 33; यथा लोके कस्यचिदाप्तैषणस्य राज्ञः &c. S. B. (and diverse other places of the same work). -8 Common or worldly usage (opp. Vedic usage or idiom); वेदोक्ता वैदिकाः शब्दाः सिद्धा लोकाच्च लौकिकाः, प्रियतद्धिता दाक्षिणात्या यथा लोके वेदे चेति प्रयोक्तव्ये यथा लौकिक-वैदिकेष्विति प्रयुञ्जते Mbh. (and in diverse other places); अतोऽस्मि लोके वेदे च प्रथितः पुरुषोत्तमः Bg. 15. 18. -9 Sight, looking. -10 The number 'seven', or 'fourteen'. -11 Ved. Open space; space, room. -12 One's own nature (निजस्वरूप); नष्टस्मृतिः पुनरयं प्रवृणोति लोकम् Bhāg. 3. 31. 15. -13 Enlightenment (प्रकाश); इच्छामि कालेन न यस्य विप्लवस्तस्यात्मलोकावरणस्य मोक्षम् Bhāg. 8. 3. 25. -14 Recompense (फल); अत्रावेव देवेषु लोकमिच्छन्ते Bri. Up. 1. 4. 15. -15 An object of enjoyment (भोग्यवस्तु); अथो अयं वा आत्मा सर्वेषां भूतानां लोकः Bri. Up. 1. 4. 16. -16 Sight, the faculty of seeing (चक्षुरिन्द्रिय); अमिलोकः Bri. Up. 3. 9. 10. -17 An object of sense (विषय); उपपत्त्योपलब्धेषु लोकेषु च संमो भव Mb. 12. 288. 11. (In compounds लोक is often translated by 'universally', 'generally', 'popularly'; as लोकविज्ञात; so विद्विष्ट). -Comp. -अक्षः space, sky. -अतिग *a.* extraordinary, supernatural. -अतिशय *a.* superior to the world, extraordinary. -अधिक *a.* extraordinary, uncommon; सर्वं पण्डितराजराजितिलकेनाकारि लोकाधिकम् Bv. 4. 44; Ki. 2. 47. -अधिपः 1 a king, -2

a god or deity. -अधिपतिः a lord of the world. -अनुग्रहः prosperity of mankind. -अनुरागः 'love of mankind', universal love, general benevolence, philanthropy. -अनुवृत्तम् obedience of the people. -अन्तरम् 'another world', the next world, future life; लोकान्तरसुखं पुण्यं तपोदानसमुद्भवम् R. 1. 69; 6. 45; लोकान्तरं गम्-प्राप् &c. 'to die'. -अन्तरित *a.* dead. -अपवादः public scandal, popular censure; लोकपवादो बलवान् मतो मे R. 14. 40. -अभि-भावित् *a.* 1 overcoming the world. -2 pervading the whole world (as light). -अभिलक्षित *a.* generally liked. -अभ्युदयः public weal or welfare. -अयनः N. of Nārāyaṇa. -अलोकः N. of a mythical mountain that encircles the earth and is situated beyond the sea of fresh water which surrounds the last of the seven continents; beyond लोकलोक there is complete darkness, and to this side of it there is light; it thus divides the visible world from the regions of darkness; प्रकाशश्चा-प्रकाशश्च लोकलोक इवाचलः R. 1. 68; लोकलोकव्याहृतं धर्मराशोः शालीनं वा धाम नालं प्रसर्तुम् Śi. 16. 83; Mv. 5. 10, 45; ऊर्ध्व-मालोकयामासुः लोकलोकमिवोच्छ्रितम् Paṇḍ. 3. 30; (for further explanation see Dr. Bhandārkar's note on 7. 79 of Mā: 10th Act). (-कौ) the visible and the invisible world. -आकाशः 1 space, sky. -2 (with Jains) a worldly region. -आचारः common practice, popular or general custom, ways of the world; अपि शास्त्रेषु कुशल लोकाचारविवर्जिताः Pt. 5. 43. -आत्मन् *m.* the soul of the universe. -आदिः 1 the beginning of the world. -2 the creator of the world. -आयत *a.* atheistical, materialistic. (-तः) a materialist, an atheist, a follower of Chārvāka. (-तम्) materialism, atheism; (for some account see the first chapter of the Sarvadarśanasamgraha). -आयतिकः an atheist, a materialist; कच्चिन्न लोकायतिकान् ब्राह्मणांस्तात सेवसे Rām. 2. 100. 38. -ईशः 1 a king (lord of the world). -2 Brahman. -3 quick-silver. -उक्तिः *f.* 1 a proverb, popular saying; लोके ख्यातिमुपागतात्र सकले लोकोक्तिरेषा यतो दग्धानां किल बह्विना हितकरः सेकोऽपि तस्योद्भवः Pt. 1. 371. -2 common talk, public opinion. -उत्तर *a.* extraordinary, uncommon, unusual; लोकोत्तरा च कृतिः Bv. 1. 69, 70; U. 2. 7. (-रः) a king. °वादिन् *m.* pl. N. of a Buddhist school. -उपकोशनम् circulating evil reports among the people; असारस्य वाकसंतक्षणैर्लोकोपकोशनैः ... अपवाहनम् Dk. 2. 2. -एकबन्धुः an epithet of Śākyamuni. -एषणा 1 desire for heaven; या वितैषणा सा लोकैषणोभे ह्येते एषणे एव भवतः Bri. Up. 3. 5. 1. -2 desire for the good opinion of the public. -कण्टकः 1 a troublesome or wicked man, the curse of mankind. -2 an epithet of Rāvaṇa; see कण्टक. -कथा a popular legend, folk-tale. -कर्तृ, -कृत् *m.* the creator of the world. -करुण *a.* 1 resembling the world. -2 regarded by the world. (-रुपः) a period or age of the world. -कान्त *a.* liked by the people, popular; भव पितुरनुरूपस्त्वं गुणैर्लोककान्तैः V. 5. 21. (-न्ता) a kind of medicinal herb (Mar. सुखशैंग). -कारणकारणः an epithet